

ÍRÁSBELI VIZSGA FELADATSOR

Az áramlástan alapjai BMEGEÁTAKM1

Környezetmérnök BSc képzés – VBK (ea.: Dr. Suda J.M.)

NINCS TESZT, PÉLDASOR (120 perc)

VIZSGA ÍRÁSBELI FELADATSOR

EREDMÉNYHIRDETÉS és SZÓBELI hely/idő: 15:30h, D316A (Dr. Suda Jenő Miklós)

HELY:

NEPTUN kód:

NÉV:
ALÁÍRÁS: .....

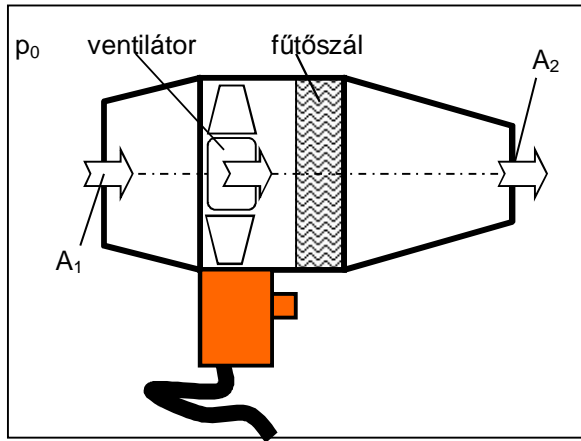
Személyazonosság ellenőrzés

Dátum: 2013/01/17 Csüt 8:15h-10:15h HELY: KF51 (AudMax)

Kérjük, kizárólag kék/fekete tollal dolgozzon!

1. PÉLDA (15 p)

Egy, csak a be- ill. kilépő keresztmetszeten nyitott hajszártó állandó $q_{v,be}=40\text{m}^3/\text{h}$ térfogatáramú levegőt szív be az $A_1=30\text{cm}^2$ keresztmetszeten. A fűtőszál a 20°C -os levegőt 60°C -ra melegíti fel, ami az $A_2=15\text{cm}^2$ keresztmetszeten áramlik ki.

A levegő ($R = 287 \text{ J/kgK}$) sűrűségének kiszámításához a nyomás mindenhol a külső nyomással $p_0=10^5\text{Pa}$ azonos értékűnek vehető.

Kérdés:

Számítással határozza meg

- az A_1 és A_2 keresztmetszetbeli átlagsebességeket,
- az A_2 keresztmetszetbeli térfogatáramot!
- a levegő tömegáramát!

MEGOLDÁS (a lap túloldalán is folytathatja)

1. PÉLDA	15/
2. PÉLDA	15/
3. PÉLDA	15/
4. PÉLDA	15/
5. PÉLDA	15/
6. PÉLDA	15/
Σ ÍRÁSBELI	90/
SZÓBELI	10/
Σ VIZSGA PONT	100/
ÉVKÖZI PONT +fak. ZH pont	nincs +15/
ÖSSZPONTSZÁM	100/
ÉRDEMJEJY:	
ALÁÍRÁS	oktató
	A kapott érdemjegyet tudomásul veszem.
	hallgató

|

|

2. PÉLDA (15 p)

A mellékelt ábrán látható vízszintes tengelyű, $\varnothing d_1=60\text{mm}$ átmérőjű, kör keresztmetszetű cső végén egy veszteségmentes diffúzor található. A $\varnothing d_2=90\text{mm}$ átmérőjű A_2 kör keresztmetszeten a levegő a szabadba (p_0) áramlik ki ismeretlen v_2 sebességgel. A cső alatt lévő szabadfelszínű víztartályba a cső oldalfalához „1” keresztmetszetben kapcsolódó szivornya nyúlik bele. Ebben az áramlási állapotban a szivornyában éppen $h=80\text{mm}$ magasra jut fel a víz, fölötte a csőbeli levegőoszlop áll.

FELTÉTELEK: összenyomhatatlan közeg, stacioner állapot, a súrlódásmentes közeg,

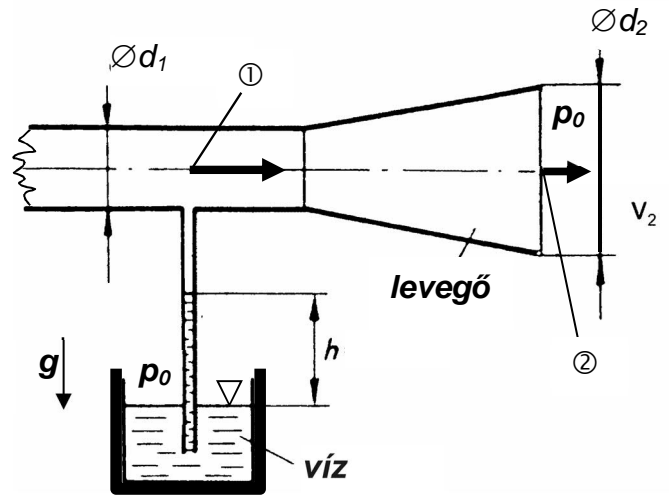
$$\rho_{\text{lev}} \ll \rho_{\text{víz}}$$

ADATOK:

$$\rho_{\text{lev}} = 1.2 \text{ kg/m}^3 \quad \rho_{\text{víz}} = 1000 \text{ kg/m}^3$$

$$p_0 = 10^5 \text{ Pa} \quad g = 10 \text{ N/kg}$$

KÉRDÉS: Határozza meg, mekkora a levegő v_2 csővégi kiáramlási keresztmetszetbeli átlagsebessége!

MEGOLDÁS (a lap túloldalán is folytathatja)

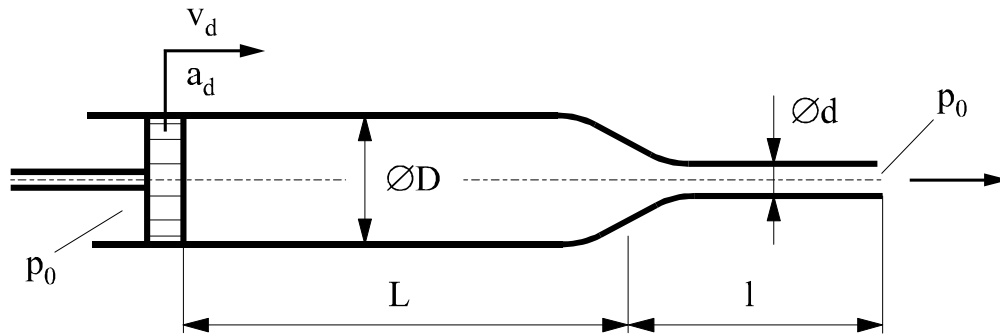
3. PÉLDA (15 p)

A vízzel teli, vízszintes tengelyű fecskendő dugattyúja a megfigyelt t időpillanatban $v_d=1\text{m/s}$ sebességgel és $a_d=1\text{m/s}^2$ gyorsulással mozog. A külső nyomás mindenütt $p_0=10^5\text{Pa}$.

ADATOK: $\rho_{\text{víz}} = 1000\text{kg/m}^3$, $L = 150\text{mm}$, $\ell = 50\text{mm}$, $D=20\text{mm}$; $d=10\text{mm}$

Feltételek: A fecskendő D/d átmeneti szakasz veszteségmentes, hossza elhanyagolható, súrlódásmentes, összenyomhatatlan közeg.

KÉRDÉS: Mekkora F_d erővel kell ebben a pillanatban a dugattyút mozgatni?

MEGOLDÁS (a lap túloldalán is folytathatja)

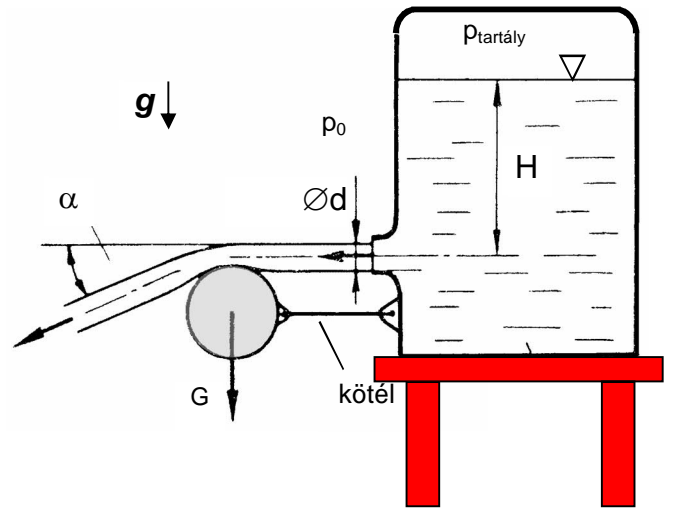
|

|

4. PÉLDA (15 p)

Az ábrán látható zárt tartályon lekerekített, $\varnothing d=50\text{mm}$ kiömlőnyílás található. A vízfelszín és a kiömlőnyílás tengelye közötti szintkülönbség $H=1\text{m}$. A tartály vízfelszíne fölött $(p_t-p_0)=15500\text{Pa}$ túlnyomás uralkodik. A kiömlőnyíláson át víz szabadsugár áramlik ki a szabadba ($p_0=10^5\text{Pa}$), vízszintesen, állandó v sebességgel.

A tartály aljához elhanyagolható súlyú kötéllal kötött $m=5\text{kg}$ henger az ábrán látható helyzetében egyensúlyban van (ún. Coanda-effektus), a henger tartókötele éppen vízszintes. A hengerről leáramló vízszugár a vízszintessel $\alpha=30^\circ$ szöget zár be.

FELTÉTELEK: $\mu=0$; $\rho=\text{áll.}$; stacioner állapot; a folyadék szabadsugárra ható térerősségből származó erő elhanyagolható. $A_{\text{tartály}} \gg A_{\text{ki.}}$

ADATOK: $g=10\text{N/kg}$; $\rho_{\text{víz}}=10^3\text{ kg/m}^3$; $p_0=10^5\text{ Pa}$

KÉRDÉSEK:

- Határozza meg a $v[\text{m/s}]$ kiáramlási sebességet!
- Határozza meg a hengerre ható erőt! $\underline{\mathbf{R}}=?$
- Mekkora és milyen irányú erő ébred a kötéllben? $\underline{\mathbf{F}}_{\text{kötél}}=?$

Megjegyzés: Kérem, rajzolja be az ábrába a felvett (x,y) koordinátarendszert és az A_{ef} ellenőrző felületet! A példa megoldása e nélkül nem értelmezhető, így nem lehet maximális pontszámú, csupán max. 50%!

MEGOLDÁS (a lap túloldalán is folytathatja)

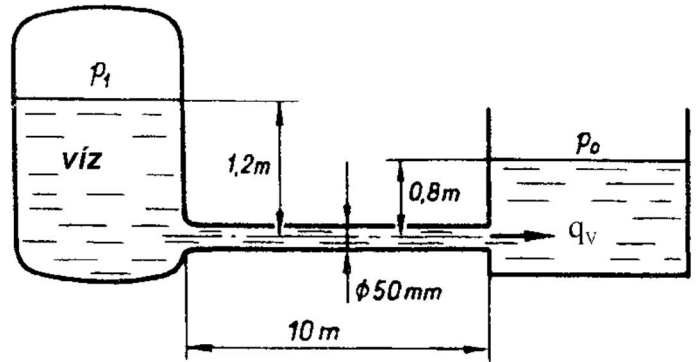
|

|

5. PÉLDA (15 p)

A baloldali zárt, a vízfelszín fölött p_1 nyomású tartályból állandó 5 liter/sec térfogatárammal áramlik át víz a jobboldali p_0 nyomásra nyitott tartályba egy vízszintes tengelyű, $\varnothing 50\text{mm}$ átmérőjű, $L=10\text{m}$ hosszú, hidraulikailag sima csövön keresztül. A baloldali tartályból a csőbe való belépés lekerekített, veszteségmentes, a jobboldali tartályba való belépés nem. A tartálybeli vízfelszínnek emelkedési/süllyedési sebessége elhanyagolható ($A_{\text{tartály}} \gg A_{\text{cső}}$). Összenyomhatatlan közeg. Stacioner állapot.

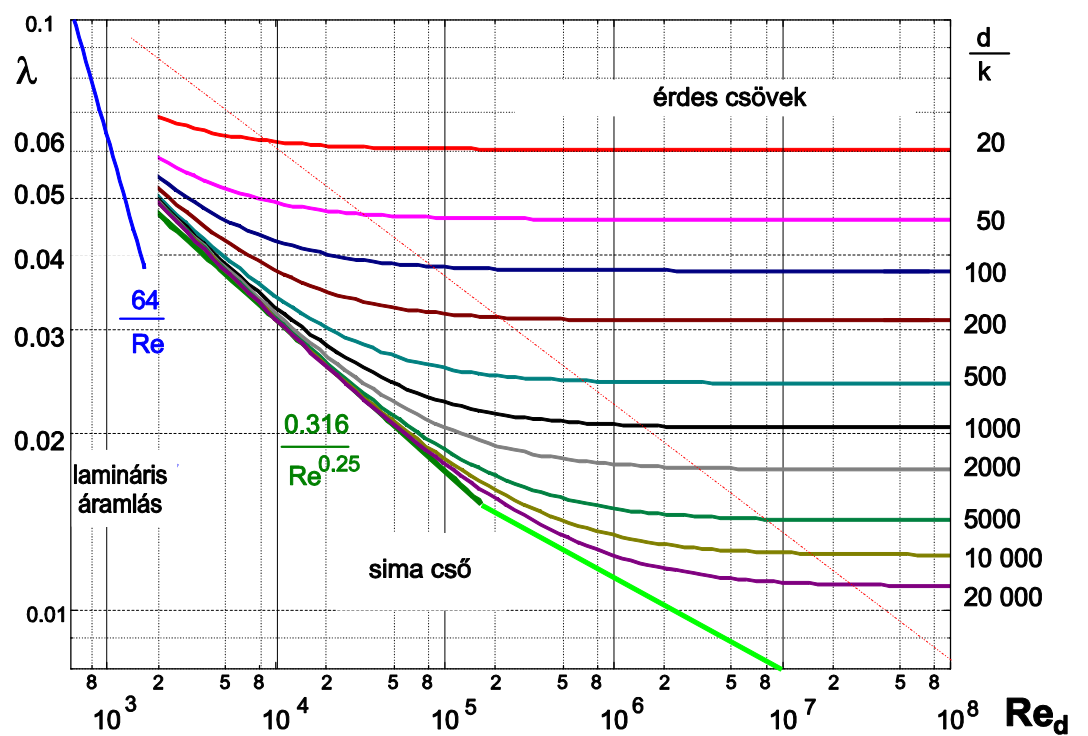

ADATOK: $\rho_{\text{víz}} = 1000\text{kg/m}^3$, $v = 1,5 \cdot 10^{-6}\text{m}^2/\text{s}$ $g = 10\text{N/kg}$ $p_0 = 10^5\text{Pa}$

KÉRDÉSEK:

- Számítsa ki a csőbeli áramlásra jellemző Reynolds-számot és a csősúrlódási tényezőt!
- Határozza meg, mekkora $(p_1 - p_0)$ túlnyomást szükséges biztosítani ehhez az áramlási állapothoz a baloldali tartályban!
- Mekkora lenne a csősúrlódási tényező és a $(p_1 - p_0)$ túlnyomás, ha a cső belső falának átlagos érdesség magassága $0,1\text{mm}$ lenne? Megjegyzés: A Moody diagramot lásd a lap hátoldalán! Kérem, jelölje a diagramba leolvasáshoz használt segédvonalakat!

MEGOLDÁS (a lap túloldalán is folytathatja)

6. PÉLDA (15p)

a) Vázlatrajz segítségével definiálja, mit jelent áramlástanban az ún. természetes koordináta rendszer!

MEGOLDÁS (*a*) rész

b) Kérem, **vezesse le és értelmezze** a fenti ábrája alapján a természetes koordináta-rendszerben felírt Euler-egyenlet **normális irányú komponens egyenletét** ! Kérem, adja meg a levezetett összefüggés érvényességének feltételeit, és a levezetés minden lépését indokolja!

MEGOLDÁS (*b*) rész)

- c) Az alábbi ábrán egy személyautó (Mercedes-Benz E-Class Cabriolet) látható az autó függőleges középsíkjában láthatóvá tett áramvonalakkal.
- Jelölje be „T” betűvel a **torlópontot**, és
  - Jelölje be a karosszérián körben végig, hogy hol tapasztalható helyi **túlnyomás (+)** ill. **depresszió (-)**! /pl. homlokfal, motorháztető, szélvédő, stb./
  - Jelölje a leglényegesebb pontokon nyilakkal a **nyomásgradiens vektort** is!

A személyautó ellenállástényezője 0.35 értékű $v=200\text{km/h}$ sebesség esetén, ha a képen látható autó hossz tengelyre merőleges vetületi keresztmetszete $A=2,11\text{m}^2$. Az autó össztömege kb. 1800kg (vezetővel együtt). További adatok: $g=10\text{N/kg}$, $p_0=10^5\text{Pa}$, $\rho_{\text{lev}}=1.2\text{ kg/m}^3$

- d) Számítsa ki a **torlóponti nyomást!** $p_t=?$
- e) Számítsa ki az **áramlási ellenálláserőt!** $F_e=?$
- f) **Hány %-kal változik (javul/romlik) az autóra ható áramlási ellenálláserő** ugyanilyen sebesség mellett abban az esetben, ha a nyitott utastér helyett keménytetőt tesznek fel, és ezzel az ellenállástényező 0.28-ra, a vetületi keresztmetszet $A=2,25\text{m}^2$ -re változik!